

Enheten för social utveckling
Emma Westin

Socialnämnden
Värmdö kommun

Tillsyn enligt alkohollagen (2010:1622) och tobakslagen (1993:581) i Värmdö kommun

Beslut

Efter genomförd verksamhetstillsyn riktar Länsstyrelsen kritik mot Värmdö kommun enligt följande:

- I ett ärende var den ekonomiska granskningen bristfällig vad avser kontroll av finansieringen av köp och uppföljning av de anmärkningar som inkommit från Skatteverket. I ett annat ärende var den ekonomiska granskningen bristfällig vad avser kontroll av finansieringen av köp.

Länsstyrelsen har i några ärenden noterat följande brister:

- Avsaknad av dokumentation som styrker ifall relevanta personer innehar den kunskap som krävs enligt alkohollagen.
- Överklagandehänvisning saknas vid avslag och delavslag.
- I några av besluten saknas information om de villkor som framkommer i tillhörande tillståndsbevis.

Länsstyrelsen har noterat följande förbättringsområden:

- I en del ansökningar och tjänsteskrivelser motsvarar inte antalet personer som får vistas i serveringslokalen samt antal sittplatser i bordsavdelning/matsal antalet som framkommer i tillståndsbeviset.
- Att det framgår av delegationsordningen vem som har rätt att omhänderta tobaksprodukter.
- Att mer utförligt dokumentera kommunikering med sökande.
- Att det framgår i tjänsteskrivelsen hur informationen om kökets lämplighet och kraven på matutbud framgått.

Bakgrund till tillsynen

Med stöd av 9 kapitlet 1 § alkohollagen (AL) och 19 a § tobakslagen (TL) har Länsstyrelsen enligt tillsynsplan genomfört verksamhetstillsyn i Värmdö kommun (nedan refererad till som Kommunen). Länsstyrelsen har olika bedömningsnivåer; brist, kritik och allvarlig kritik. Sedan lyfter Länsstyrelsen även

förbättringsområden, dock är samtliga punkter som lyfts att betrakta som förbättringsområden.

Länsstyrelsens tillsyn

Tillsynsbesöket genomfördes av Länsstyrelsens tillsynshandläggare Emma Westin och David Engstrand. Under besöket träffade vi Peter Wendell, alkoholhandläggare, Christer Stavborg, tobakshandläggare, Renée Roslycke, enhetschef samt Mikael Frej, ordförande i Socialnämnden.

Inför besöket skickade Länsstyrelsen ut en enkät som besvarats av alkoholhandläggaren Peter Wendell. Länsstyrelsen begärde även ut ett antal ärenden för granskning som Kommunen handlagt enligt alkohollagen. Därefter fördes diskussioner med handläggarna utifrån de svar som lämnats i enkäten och de iakttagelser som gjorts vid granskningen samt vid Länsstyrelsens löpande granskning. Tillsynen avslutades med ett samtal där handläggarna, enhetschefen och nämndens ordförande deltog.

Redovisning av tillsynen

Organisation

Tillsynen för serveringstillstånd samt detaljhandel med folköl och tobak ligger under Socialnämnden. Det arbetar två handläggare vid avdelningen, en handläggare arbetar 100 procent med serveringstillstånd enligt alkohollagen och en handläggare arbetar på 20 procent med tillsyn av detaljhandel med folköl och tobak. Dessa genomför ofta den yttre tillsynen tillsammans.

Kommunen samverkar, för tillsynen inom alkohol- och tobaksområdet, med Polismyndigheten, Skatteverket, Räddningstjänsten samt med Livsmedelsinspektörerna som arbetar på Bygg- och Miljöavdelningen.

Kommunen tar ut avgifter för ansökan av serveringstillstånd enligt alkohollagen samt en tillsynsavgift för detaljhandel/servering av folköl och enligt tobakslagen.

Handläggarnas arbetssituation

Handläggarna uppger att arbetssituationen är bra. De upplever att det finns ett bra stöd från ledningen och nämnden. Nämnden i sin tur har ett stort förtroende för handläggarna. Handläggarna får kompetensutveckling och det finns rutiner och riktlinjer för arbetet.

Handläggarna har inte utsatts för hot eller otillbörlig påverkan i sitt arbete. Det finns generella rutiner för säkerhet inom Kommunen och de har precis börjat se över rutiner särskilt anpassade för tillstånds- och tillsynshandläggarna för alkohol och tobak.

Tillsynsplan och övergripande styrdokument

Det finns politiskt uppsatta mål och en tillsynsplan för arbetet enligt alkohollagen och tobakslagen. Planen är detaljerad och beskriver väl hur tillsynsarbetet ska bedrivas och det sker en årlig uppföljning. Riktlinjerna för alkoholservering innehåller allt som är väsentligt avseende tillståndsförfarande och tillsyn och avser åren 2017 – 2021. Det finns även skriftliga rutiner och riktlinjer för handläggningen av samtliga områden, däribland tillståndsärendena. Samtliga dokument nämnda ovan, riktlinjer, tillsynsplan och ANDT-strategin är antagna av nämnden.

Delegationsordningen avseende alkohollagen och tobakslagen är detaljerad och beskriver väl i vilken omfattning beslutanderätten är delegerad. Dock saknas information om vem som har rätt att omhänderta tobaksprodukter.

Arbetsmetod/verktyg

Ärendena dokumenteras i Alk-T och OL2, och i pappersform i enskilda mappar. Handläggarna för alkohol och tobak använder sig även av apparna som finns för Alk-T och OL2 vilket de anser har effektiviserat handläggningen.

Handläggarna har tillgång till InfoTorg, dock inte hela systemet där det går att se betalningsanmärkningar. Kommunen bygger om deras IT-system, i processen har det flaggats för Serverat.se, ett digitaliseringsverktyg för bland annat ansökning av serveringstillstånd.

Ansvarsfull alkoholservering/samverkan och utbildning

Värmdö kommun arbetar med utbildningsdelen av metoden *Ansvarsfull alkoholservering*, detta gör de i samarbete med Nacka kommun då de anordnar gemensamma utbildningstillfällen för krögare och serveringspersonal. Utbildningarna hålls tillsammans med ANDT-samordnaren från Värmdö kommun.

Kommunen anordnar även träffar för krögarna tillsammans med Näringslivsenheten, dock inte inom ramen för metoden.

Handläggning serveringstillstånd

Länsstyrelsen valde ut tio ärenden för granskning. I några av ärendena saknades information som är relevanta för att kunna fatta ett beslut om serveringstillstånd enligt alkohollagen. I en del av ärendena saknades något eller några av nedanstående delar:

- Redovisning och kontroll av finansiering.
- Uppföljning av de anmärkningar som inkommit från Skatteverket.
- Information ifall relevanta personer innehar den kunskap som krävs enligt alkohollagen.
- Överklagandehänvisning vid avslag och vid delavslag.

- Det går att hitta information i tjänsteskrivelsen om högst antal personer i serveringslokalen samt antal sittplatser i bordsavdelning/matsal dock saknas detta i några av tillståndsbevisen.
- I några av besluten saknas information om de villkor som framkommer i tillståndsbeviset.
- Det finns villkor kopplat till serveringstillstånden som inte går att ställa.
- Dokumentation som visar ifall utredningen kommunicerats med sökande.
- Dokumentation som visar kökets lämplighet.
- Dokumentation som visar omfattning av matutbud.

Några exempel på de brister som framkom av de granskade ärendena visade på:

- Ett bolag ansöker om serveringstillstånd till kl. 01.00. Det avslås i tjänsteskrivelsen och i tillståndsbeviset. I beslutet från nämnden står dock att de har tillstånd till kl. 01.00.
- Ett bolag ansöker om serveringstillstånd till kl. 00.00 på uteserveringen. De beviljas endast tillstånd fram till kl. 22.00. Det saknas dock överklagningshänvisning i beslutet samt uppgifter om att det är ett delavslag. I tillståndsbeviset står som villkor att utfärdat bevis måste anslås. Detta villkor saknas dock i beslutet och det är dessutom Länsstyrelsens bedömning att det inte går att villkora om att beviset måste anslås.
- Ett bolag har köpt en restaurang för 2,3 miljoner kr. Det har inte kontrollerats hur detta köpet har finansierats eller att köpeskillingen överförts mellan köpare och säljare. Det framgår dessutom av ansökan att det finns ett bryggerilån på 950 000 kr. Uppgifter kring detta lån har inte begärts in och saknas i akten. I ärendet finns dessutom två kontrollavgifter på 10 000 respektive 25 000 kr som inte kommunicerats med sökande och det tas heller inte upp i tjänsteskrivelsen.

Tillsyn inom alkoholområdet

I Kommunen finns det 74 stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten och åtta stadigvarande serveringstillstånd för servering till slutna sällskap (inklusive catering). Kommunen har bedrivit både inre tillsyn och yttre tillsyn, och den har skett samordnad med andra myndigheter. Det är alltid två tjänstepersoner som utför tillsynen tillsammans med Skatteverket. Ibland är Polisen med, dock har Kommunen upplevt det svårt att få med dem även om det finns ett samverkansavtal.

Kommunen uppger själv att den inre tillsynen har förbättrats. Ibland kan den yttre tillsynen vara svår då vissa serveringsställen har säsongstöppet och öppettiderna är styrt av väder. De bedriver samordnad tillsyn med polisen fyra gånger per år, övrig tillsyn bedrivs av kommunen enskilt eller tillsammans med Skatteverket. Efter tillsynsbesöket skickar Kommunen ut en tillsynsrapport till krögarna.

Folköl- och tobakstillsyn

Antalet registrerade handlare som säljer folköl i Kommunen är 36 stycken och de som endast säljer tobak är 50 stycken. Tillsynen av detaljhandeln med folköl och tobak genomförs i huvudsak på onsdagar under dagtid. Tillsynen genomförs i vissa fall i samband med tillsyn av serveringsställen då dessa också sålt tobak.

Vid tillsynen uppmärksammas ifall handlarna har egenkontrollprogram, detta finns oftast. Kommunen erbjuder ej utbildning till handlarna.

Kommunen har börjat få in anmälningar om försäljning av e-cigarett, fram till datum för Länsstyrelsens verksamhetstillsyn hade det inkommit två anmälningar. De håller på att ta fram blanketter för detta.

Kommunen genomför inga kontrollköp då det inte finns tid att administrera detta utan fokus ligger på att försöka hinna med alla tillsynsbesök av detaljhandeln med folköl och tobak.

Länsstyrelsens bedömning

Serveringstillstånd och tillsyn

Av 8 kap. 12 § alkohollagen (AL) framgår att serveringstillstånd endast får meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamhet samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i denna lag. I några av de ärenden som Länsstyrelsen granskade saknas; redovisning och kontroll av finansiering och information ifall relevanta personer innehar den kunskap som krävs.

I några ärenden saknas det överklagandehänvisning vid avslag och delavslag enligt förvaltningslagen (1986:223) 22 §.

Ytterligare områden som går att förbättra är; dokumentation som visar att kraven uppfyllts enligt AL 8 kap. 15 § gällande kökets lämplighet och omfattning av matutbud, att de villkor som framkommer i tillståndsbeviset finns med i besluten samt dokumentation som visar att utredningen kommunicerats med sökande.

Förbättringspotentialen gällande den ekonomiska delen är något Kommunen själv uppmärksammat och lyfter i diskussionen med Länsstyrelsen. Länsstyrelsen upplever att det finns en hög ambition att utveckla handlägningsförfarandet. Ett ytterligare utvecklingsområde som Kommunen satt upp 2018 är den inre tillsynen.

Folköl- och tobakstillsyn

Fokus ligger på att försöka hinna med samtliga tillsynsbesök. Ifall det finns förutsättningar bör möjligheterna för att genomföra kontrollköp ses över då det är ett tillvägagångssätt för att se ifall handlarna säljer till minderåriga.

Sammanfattning

De brister som uppmärksammades 2014 var:

- Ekonomiska prövningen var otillräcklig.
- Det framgick inte av delegationsordningen vem som har rätt att omhänderta tobaksprodukter.
- Dokumentationen av tobakstillsynen behövde förbättras.

Länsstyrelsen kan därmed konstatera att, förutom de brister som lyfts ovan, så kvarstår även några av de brister som uppmärksammades vid föregående verksamhetstillsynen 2014. Den ekonomiska prövningen är i några ärenden fortfarande otillräcklig och det framgår fortfarande inte vem som har rätt att omhänderta tobaksprodukter av delegationsordningen. Enligt information från handläggarna så har dokumentationen av tobakstillsynen förbättrats, detta var dock svårt att säkerställa vid verksamhetstillsynen.

Baserat på informationen ovan anser Länsstyrelsen därmed att det finns grunder att rikta kritik mot Värmdö kommun.

De som deltagit i Länsstyrelsens beslut

Beslut i detta ärende har fattats och godkänts digitalt av enhetschef Anna Conzen. I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit David Engstrand och Emma Westin, föredragande.

Kopia till:

Socialnämnden i Värmdö kommun
Folkhälsomyndigheten